Костюк Ж. О.

Олейніченко С.В.

здобувачі освітнього ступеня «бакалавр»,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

м. Вінниця, Україна

КОНЦЕПТУЛЬНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ
CONCEPTUAL FINANCIAL ASPECTS OF POTENTIAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

Анотація. Досліджено концептуальні аспекти формування фінансового потенціалу регіонів. Визначено значення бюджетного, податкового та інвестиційного потенціалу в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Ключові слова: фінансовий потенціал, регіон, бюджет, інвестиції, розвиток, податки.

Аннотация. Исследованы концептуальные аспекты формирования финансового потенциала регионов. Определены значения бюджетного, налогового и инвестиционного потенциала в контексте обеспечения социально-экономического развития регионов.

Ключевые слова: финансовый потенциал, регион, бюджет, инвестиции, развитие, налоги.

Summary. Studied the conceptual aspects of financial potential. Ante budgetary, tax and investment potential in the context of socio-economic development of regions.

Key words: financial potential, region, budget, investment, development, taxes.

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки першочергово розглядається проблематика економічного зростання, в основі якого беззаперечно закладено поняття фінансового потенціалу. Слід зауважити, що категорія «фінансовий потенціал» відображає можливість фінансового розвитку суб'єктів господарювання, регіонів і держави в цілому.

Фінансовий потенціал розглядається сучасними науковцями у зв'язку з обмеженістю фінансових ресурсів в умовах трансформаційної економіки та потребами у фінансуванні діяльності економічних суб'єктів та держави в цілому. У науковій літературі використовуються ресурсний, комбінований та екстремальний підходи при тлумаченні поняття «фінансовий потенціал», що у сукупності вплинуло на сприйняття його сутності, ролі та структуризації складових науковою спільнотою.

Відповідно до ресурсного підходу пропонується розглядати фінансовий потенціал як сукупність фінансових ресурсів. Варто відзначити, що переважна більшість авторів акцентує увагу на тому, що фінансовий потенціал становлять не тільки ті фінансові ресурси, що є у використанні на певний момент часу, а й ті, що залишаються незадіяними, хоча в будь-який момент часу можуть бути мобілізованими.

У рамках комбінованого підходу наголошується як на фінансових ресурсах, так і на фінансових можливостях, які вони відповідно характеризують. Але все ж таки при детальному аналізі констатуємо, що ключовим поняттям для розуміння поняття «фінансовий потенціал» за даним підходом також є фінансові ресурси.

Критичний аналіз екстремального підходу дозволяє стверджувати, що поняття «фінансовий потенціал економічних суб'єктів регіону» варто розглядати як деяку екстремальну точку, екстремум. З одного боку, фінансовий потенціал – максимум функціональних можливостей соціально-економічного розвитку, з іншого – максимально можливий обсяг фінансових ресурсів [3, с. 118].

Отже, фінансовий потенціал є системою, результатом та індикатором економічної діяльності як окремих суб'єктів, так і держави в цілому, що опосередковує фінансові відносини, пов'язані з отриманням та використанням доходів, прибутків, здійсненням витрат, формуванням та використанням бюджетних фондів, здійсненням та отриманням податкових платежів, відрахувань, функціонуванням цільових фондів грошових коштів [1, с. 9].

У складі фінансового потенціалу регіону є доцільним виділення таких основних елементів: бюджетного потенціалу (з розглядом податкового та неподаткового потенціалу в його структурі); фінансового потенціалу домогосподарств; фінансового потенціалу суб'єктів господарювання; інвестиційного потенціалу (рис. 1).

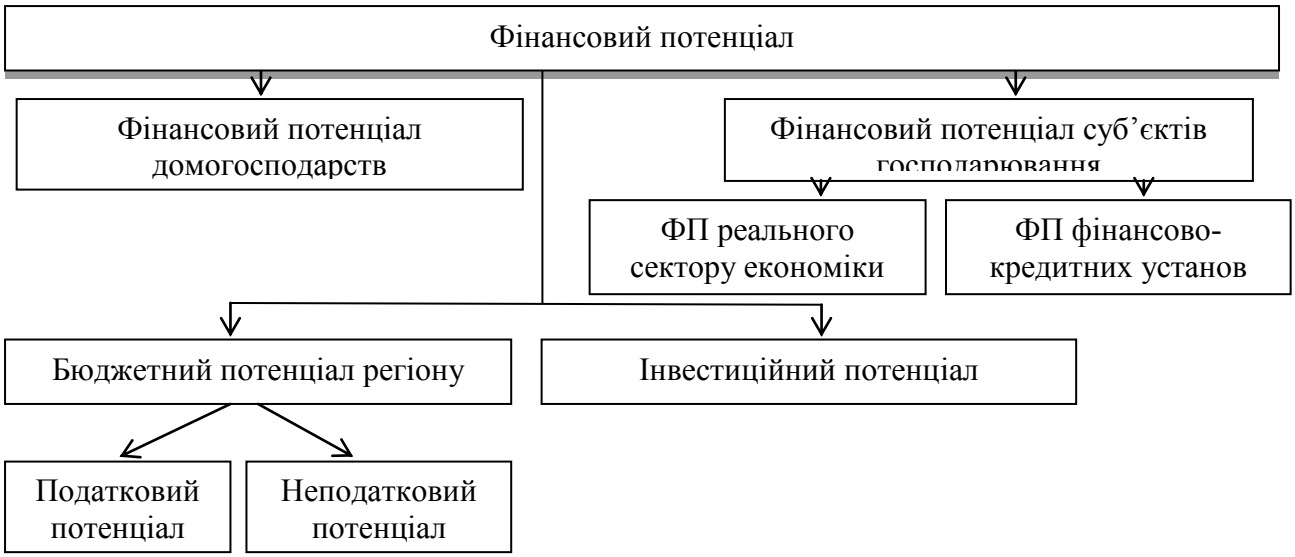

Рис. 1. Структура фінансового потенціалу регіону

Фінансовий потенціал домогосподарств можна визначити як забезпеченість населення регіону власними фінансовими ресурсами на рівні, за якого задовольняються як їх власні потреби, так і потреби регіонального розвитку в цілому. Фінансові ресурси домогосподарств знаходяться у розпорядженні територіальних громад у вигляді вкладів, заощаджень і депозитів у банківській системі та інших фінансових установах [5, с. 9]. Одним з головних завдань є пожвавлення використання наявних фінансових ресурсів регіону та підвищення рівня ділової активності.

У складі фінансового потенціалу суб'єктів господарювання особливу увагу потрібно звернути на кредитний потенціал, під яким слід розуміти сукупність реальних кредитних ресурсів, акумульованих із різних джерел і задіяних у відтворювальних процесах, а також потенційних, які можуть бути залученими з метою задоволення потреб економіки регіону, раціонального перерозподілу в територіальному чи галузевому розрізі [4, с. 229].

Найбільш вагомою складовою фінансового потенціалу є бюджетний потенціал. Під бюджетним потенціалом розуміють сукупність всіх економічних і нормативно-правових умов, що сприяють отриманню максимально можливих доходів, які, в свою чергу, покривають нормативні витрати регіону, а також забезпечують їх цільове та ефективне використання (теж саме що). Вивчаючи природу бюджетного потенціалу, варто визначити дві його складові: податковий та неподатковий потенціал.

В загальному розумінні податковий потенціал – це загальний обсяг оподатковуваних ресурсів території. Тобто податковий потенціал – це максимально можливий обсяг надходжень податків та зборів певної території або певного суб'єкта, обчислених відповідно до чинного законодавства. Для аналізу та оцінки податкового потенціалу можуть використовуватись такі показники, як:

1) регіональний показник сукупного доходу надушу населення;
2) рівень сукупних оподатковуваних ресурсів;
3) валовий регіональний продукт [5; 6].

До бюджетного потенціалу, крім податкового, належить неподатковий потенціал, під яким слід розуміти властивість до реалізації потенційних можливостей та існуючої здатності отримання доходів від управління власним майном, надання підприємницьких послуг, вкладення інвестицій та інших джерел (стягнення штрафів, нарахування санкцій тощо) відповідними органами влади в межах наданих повноважень [4; 7]. Варто зазначити, що на здатність регіонів до залучення фінансових ресурсів впливає ряд факторів, які узагальнені на рис. 2.

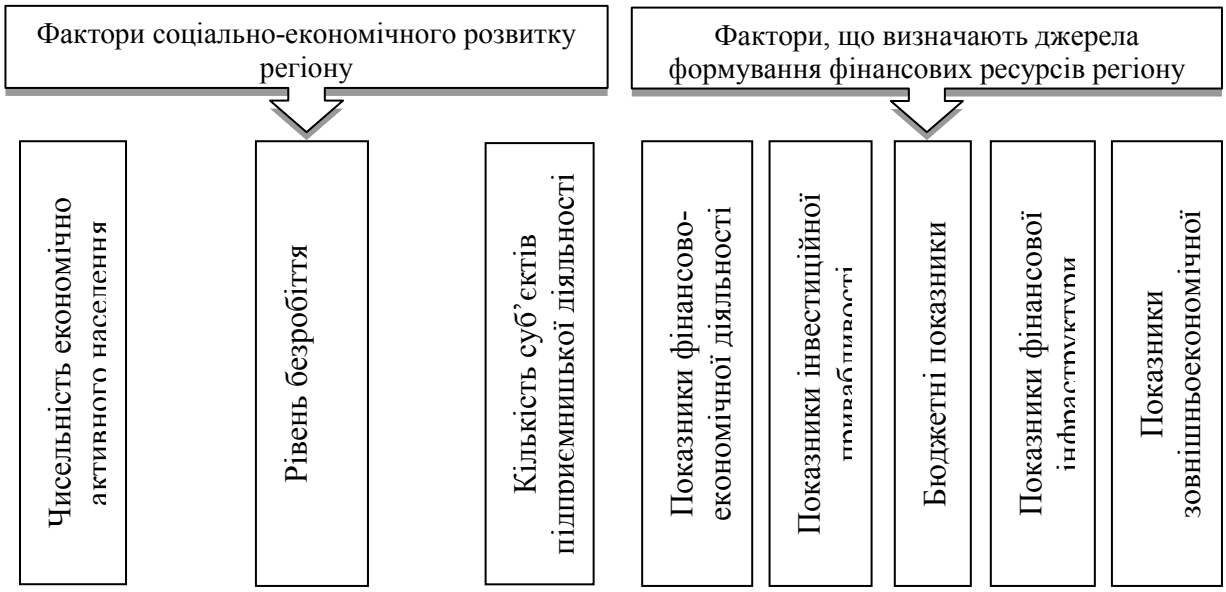

Рис. 2. Фактори впливу на рівень бюджетного потенціалу регіону [2, с. 24]

Інвестиційний потенціал можна розглядати з декількох точок зору. Насамперед, у широкому розумінні, він трактується як сукупність наявних у регіоні факторів виробництва та сфер застосування капіталу. У більш вузькому розумінні під інвестиційним потенціалом варто мати на увазі кількісну компоненту, покликану враховувати всі макроекономічні характеристики, насиченість території факторами виробництва, споживчий попит населення та ряд інших показників. Алгоритм його розрахунку базується на абсолютних статистичних показниках, а основними результуючими показниками є рівень інвестиційного ризику та інвестиційна привабливість регіону. Цілком очевидно, що розгляд інвестиційного потенціалу ведеться з погляду обсягу інвестицій, що так чи інакше може бути залучений в економіку за рахунок усіх можливих джерел фінансування (першочергово зовнішніх) та який ґрунтується на наявності різних економічних, природних та соціальних ресурсів [4, с.120].

Отже, фінансовий потенціал окремих регіонів складається з потенціалу численних підприємств, організацій, великих корпоративних структур, окремих осіб, що здійснюють свою діяльність, пов'язану з одержанням прибутку. Сутність фінансового потенціалу території полягає в можливості керівних органів держави та місцевого самоврядування консолідувати та генерувати наявні й потенційні фінансові ресурси економічної системи з метою

забезпечення економічного розвитку території в інтересах його населення. Формування достатнього рівня фінансового потенціалу території є метою кожного органу місцевого самоврядування й передумовою їхнього успішного функціонування, ефективної діяльності, виступає основою забезпечення належного рівня фінансової стійкості території.

Література:

1. Кучер Г. В. Фінансовий потенціал економічного розвитку: теоретичний аспект / Г. В. Кучер // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 4. – С. 32-105.
2. Педченко Н. С. Узагальнення наукових підходів до розуміння сутності бюджетного потенціалу регіону / Н. С. Педченко, С. І. Заворотній // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 27. – С. 21-27.
3. Фролов С. М. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навч. посібник / С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко / – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 332 с.
4. Фролов С. М. Фінансовий потенціал регіону: дослідження сутності та аналіз його структури / С. М. Фролов, В. Г. Шестопалов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 39. – С. 225-232.
5. Хістєва О. В. Фінансовий потенціал як основа фінансової самодостатності економічної системи / О. В. Хістєва, Т. О. Єгоркіна // Економіка будівництва і міського господарства. – 2013. – т. 9, № 1. – С. 5-13.
6. Мироненко М. Ю. Сучасні напрями формування фінансового потенціалу економічного розвитку регіону / М. Ю. Мироненко // Сталий розвиток економіки: всеукр. наук.-вироб. журн. – 2012. – № 3. – С. 138–143.
7. Мироненко М. Ю. Фінансово-кредитне регулювання реального сектору економіки / М. Ю. Мироненко // Теорія і практика державного управління : зб. наук. пр. Харк. регіон. ін-ту держ. упр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2011. – № 2 (33). – С. 203–208.